

Tiago remimombe'ukwe epístola de Tiago

¹ Xe Tiago Tupã Nhandejáry rembigwái. Nhandejáry Hesu Cristo rembigwái ave xe. Amondo uka-ta kwatia-rehe xe nhe'ẽ peẽ-my gwarã. Peẽ judeu kwéry Hesu reroviaha va'e opa-rupi judeu e'ỹ kwéry pa'ũ-my peiko va'e ahai-ta peẽ-my. Mba'éixa pa peiko, xe re'ýi kwéry?

Jaiko asy ramo jepe, nhande reko vy'a reheve joty tajaiko katu

(Lc 6.22-23; Rm 5.3; 1 Pe 4.14)

²⁻⁴ Opaixagwa nhande mbovy'are'ỹ va'e pende johu meme para'e. Upéixa jaiko ramo ndaha'úi jarova hagwã nhande rekoha Nhandejáry-gwi. Nhane mbojerovia tee hagwã-rehe ójehe oheja upe va'e ojehu nhande-vy. Upéixa-gwi jahasa asy ramo jepe nhande reko vy'a reheve tajaiko katu. Ha peẽ katu, xe re'ýi kwéry, pende-rehe ndija'úi ramo Hesu-rehe ndojeroviái va'e, pende rereko asy ramo jepe, pende reko vy'a reheve joty tapeiko katu. Pende rasy ramo jepe, pende poriahu verei ramo jepe, pende reko vy'a reheve joty tapemondo katu pende resa Nhandejáry-rehe. Pehasa asy ramo jepe ani joty perova teĩ pende resa Nhandejáry-gwi, xe re'ýi kwéry. Ndaha'úi nhane mbovy'are'ỹ hagwã rei jahasa asy. Nhane mombaraete hagwã-rehe ae nhane mbojerovia tee hagwã-rehe ae ójehe Nhandejáry oheja nhane mbohasa asy va'erã ojehu nhande-vy. Upéixa jajerovia

tee ramo jaiko arã inhe'ẽ-rupi jaipyhy porãve arã nhane arandurã. Hesu remimbota jajapo kwaa va'erã. Upéixa ramo he'i va'erã peteĩ teĩ nhande-rehe “Ipy'a ijagwyje-ma oiko-ma xe nhe'ẽ-rupi” he'i va'erã Hesu nhande-rehe.

⁵ “Xe arandu mbyky eterei. Ndajapo kwaái Nhandejáry remimbota.” Aipo ere para'e ndejéupe nde py'apy-py erenhemongeta-vy. Aipo ramo ejerure katu íxupe ne arandurã-rehe: “Ajerure nde-vy xe arandurã-rehe. Nde mante xe mo'arandu-ta”. Upéixa ere arã íxupe. Ha'e ohendu arã voi ne mo'arandu hagwã. Ipy'a porã eterei-gwi ha'e ome'ẽ meme va'e nhande-vy nhane remikotevẽ. Upéixa ramo nde a'o e'ỹ reheve nde rexakwaa rei arã ne rembjerure ome'ẽ-vy.
⁶⁻⁸ Ereporandu jave Nhandejáry-pe “Ome'ẽ-ta xe-vy, tapa nome'ẽ mo'ái xe-vy” ani aipo ere teĩ. Ani upéixa erereko mokõi nhe'ẽ nde py'a-py. Inhe'ẽ mokõi va'e oiko ygwasu vvytu omomyíharami. Ojere jere oiko-vy. Nhande, Hesu-rehe jajeroivia va'e ndikatúi jaiko upéixa. Inhe'ẽ mokõi va'e-pe Nhandejáry nome'ẽ mo'ái hembjerure, ndojerovia teéi-gwi hese.

Ani ne mba'e reta-rehe anho erevy'a

⁹⁻¹⁰ Peẽ ae pevy'a katu Hesu re'ýi kwéry voi peẽ. Ojoha'e-rami meme pende rereko Nhandejáry pejerovia-gwi hese. Pevy'a katu. Ambue kwéry nde rereko asy ramo jepe, nane mba'e retái ramo jepe, evy'a katu eiko-vy. Nhandejáry nde rereko-ma gwa'yry-rami gwajýry-rami ave. Ha nde, Hesu re'ýi jepe ne mba'e reta reta erereko vyteri va'e. Gwekogwypyve-rami nde rereko

ramo jepe evy'a katu. Nhandejáry-rehe mate erevy'a va'erã. Yvoty pya'e ipoty piruha-rami voi ndahi'aréi va'erã imba'e reta reta rei va'e. ¹¹ Kwarahy osẽ ramo, kwarahy ojope-ma ramo, ipoty piru-ma yvoty. Ombopirupa-ma kwarahy. Upéixa ave omba'e reta-rehe anho rei oiko va'e oiko. Hetave ogwereco hagwã-rehe omba'apo jave, ipiru ete ho'a hagwã oho-vy. Upéixa-gwi ne mba'e reta reta jepe, nde rereco ramo gwekog-wypyve Hesu-rehe ha-py evy'a joty eiko-vy. Peẽ, Hesu reroviaha kwéry, pevy'a meme katu peiko-vy.*

Jejavy rehegwa nhe'ẽ

¹² Oiko asy ramo jepe Hesu-gwi ojevvy e'ỹ joty va'e ovy'a voi joty oiko-vy. Nhandejáry rape-gwi ndojeréi joty-gwi ome'ẽ va'erã íxupe hekove opa e'ỹ va'erã. “Xe rayhu va'e-pe ame'ẽ va'erã hekoverã opa e'ỹ va'erã” he'i va'ekwe-gwi ome'ẽ va'erã íxupe.

¹³ Erehasa asy rei ramo erenhemongeta ramo nde py'a ndive ereva hagwã erejevavy hagwã, ani ere teĩ “Xe mbojevavy ukase para'e Nhandejáry. Xe mbova ukase para'e Nhandejáry” ani peje teĩ. Ndaipóri voi Nhandejáry-gwi inharanduve va'e ombojevavy uka hagwã Nhandejáry-pe. Ha'e ave nhane mbojevavy e'ỹ va'e voi. Avave-pe nombojevavy ukaséi Nhandejáry. Nhandejáry heko porã va'e voi.

¹⁴ Nhandejéhegwi voi nhanhetantea nhande ae jajejevavy hagwã. “Xe mbo'e vai-gwi, ajapo vai” oĩ he'i va'e mo'ã. Ndaha'úi upéixa. Nhandejéhegwi

* **1:11** Sl 102.4,11; Is 40.6-8

ae jajapo vai. Nhande py'a-py jajapose va'e ae-gwi, nhandembotavy. ¹⁵ Nhande pu'akavéi-ma nhandéjehe jajejoko kwaa hagwã. Jajejavy joty. Jajapose-gwi rei jajapo. Nhandejéhegwi nhandohẽ nhane rembiaporã jajapo va'erã. Upéixa-gwi nhane rembiapo vai nhandejéhegwi rei mante jajapo. Nhane rembiapo vai eterei ramo nhane mboyke arã ojéhegwi Nhandejáry.

¹⁶ Ani penhembotavy xe re'ýi kwéry, xe rembiayhu kwéry.

¹⁷ Nhandejáry-gwi ou mba'e porã. Opa mba'e iporã va'e imarãne'ỹ va'e ome'ẽmba nhandevy. Ha'e ojapo va'ekwe entéro tesapeha yváy pygwa. Kwarahy ojapo va'ekwe. Jasy ave, jasytata ave, jasytatagwasu ave ojapo va'ekwe. Hemimoingokwe va'e heko ambue mbue. Ha'e ae peteĩ tekoha ogwereco. Kwarahy okanhy va'e. Jasy oiko rei va'e. Nhandejáry ae katu tekoha peteĩ ogwereco. Iporã meme joty hekoha Nhandejáry. ¹⁸ Ojéhegwi voi gwemimbota-rupi nhande poravo va'ekwe gwe'yirã. Nhe'ẽ anhetegwa va'e jarovia. Upéa-rupi nhane moingo gwe'ýi ramo entéro gwembiapokwe-gwi nhane moporãseve Nhandejáry.

¹⁹ Upe va'e peikwaa xe re'ýi kwéry, xe rembiayhu kwéry. Upéixa-gwi ekirirĩ porã eiko-vy erejeapysaka porã hagwã nhe'ẽ-rehe. Ani erenhe'ẽ erepensa e'ỹ reheve. Eha'arõ nde rapixa onhe'ẽ ranhe hagwã. Ani ave pende poxy pya'e a'e teĩ. ²⁰ Nhande poxy rei rei ramo ndajaikói Nhandejáry rekoha-rupi. Hemimbota ndajajapóiry. ²¹ Upéixa ramo ani pende poxy rei rei ojóupe. Epoi kena nde

poxy rei reiha-gwi.

Opa nde rekoha rei-gwi epoi ave. Anive ne mandu'a ne rembiapo vairã-rehe. Nhandejáry nhe'ẽ-rehe ae katu ne mandu'a. Ha'e omoĩ-ma onhe'ẽ nde py'apy-py. Erovia kena inhe'ẽ kuri erejeheko kirirĩ-vy. Inhe'ẽ-rupi ereiko ramo ne resende tee va'erã Nhandejáry.

²² Pehendu kena inhe'ẽ. Oĩ inhe'ẽ ohendu rei va'e, ojapo e'ỹ va'e, onhembotavy va'e. Ani upe va'e reko-rupi ereiko. Nhandejáry nhe'ẽ remimombe'u ejapo kena. Ndereroviái ramo inhe'ẽ erenhembotavy rei-ma arã ereiko-vy.

²³⁻²⁴ Jahexa nhane ra'anga epéco-py. Jajere rire ndajahexavéi-ma nhane aỹgwe. Pya'e nanhane mandu'avéi-ma hese. Upéixa ave Nhandejáry nhe'ẽ ndogweroviái va'e. Ohendu ramo ohendu rei ha ojere oho ramo opa jevy-ma íxugwi.

²⁵ Anhetegwa tee va'e Nhandejáry nhe'ẽ. Nhane mo'arandu Nhandejáry reko-rupi jaiko hagwã ponove ipu'aka nhande-rehe tekoha vaiha. Nhande-ma ramo nhande-rehe tekoha vaiha. Nhande-ma ramo nhande py'apy-py Nhandejáry nhe'ẽ nokanhy mo'ávéi-ma va'erã nhandéhegwi. Hemimombe'ukwe-gwi ndajava java mo'ávéi va'erã. Nhane mandu'a porã meme va'erã Nhandejáry nhe'ẽ-rehe. Upéa-rehe opamba'e nhane rembiapo gwive ohovasa meme va'erã nhande-vy Nhandejáry.

²⁶ Nhande'ẽ rei rei ramo nhande rapixa-pe, ja'e rei arã nhandéjehe "Ajerovia-ma Hesu-rehe". Upéixa ramo nhandembotavy rei mante va'erã jaiko-vy.*

* 1:26 Sl 34.13; Tg 3.2-12

27 ãy amombe'u-ta nde-vy mba'éixa pa Nhandejáry Nhande Ru yváy pygwa oipota ójehe ojerovia va'e oiko. Ha'e nhane mo'arandu gwemimbota-rupi jaiko hagwã. Oipota nhaipytygwõ tyre'ỹ oiko va'e-pe, ime omano va'ekwe va'e-pe ave nhaipytygwõ pono ohasa asy oiko-vy. Oipota ave japoí nhane rembiapo vaise hagwe-gwi. Upéixa nhande reko ramo, “Erejerovia tee-ma xe-rehe” he'i va'erã nhande-vy Nhandejáry.

2

Nhandejáry Hesu Cristo-rehe ojerovia va'e ndogwereco joavy avýi va'erã gwapixa-pe

1 Tapejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe xe re'ýi kwéry, Nhandejáry Hesu Cristo reroviaha kwéry. Peteixa jaiko-ma Nhandejáry ipu'aka marangatu tee va'e ndive. Upéixa-gwi peteixa tapejogwereco porã meme rei katu. Oĩ imba'e reta va'e-pe ogwereco porã va'e ha iporiahu va'e-pe katu ndogwereco porã peteixa. Upéixa ani teĩ pejogwereco joavy avy imboete-vy.

2-4 Peteixa ndapejogwereco reíry ramo ojogweroaty ha-py ou va'e-pe, niporãí voi. Ijao porã va'e-pe, ikwãirũ hepyve reheve ou va'e-pe eremboeteve ramo ijao porã e'ỹ va'e-gwi, niporãí voi nde rekoha. Upéixa ramo erereco joavy avy imboete-vy Hesu-rehe ojerovia va'e kwéry-pe. Ijao porã va'e-pe mante henagwã porãrã eremombe'u ramo, nerepenái jave iporiahu va'e-rehe, eremboete joavy avy íxupe kwéry. “Enhembo'y rei eĩ-vy” ere ramo iporiahu va'e-pe, “Yvy-py egwapy” ere

ramo eremboete e'ỹ-vy íxupe, niporãi voi upéixa erereko joavy avy ramo nde rapixa kwéry-pe. “Ipy'a porãha ojehexa voi ijao porã-rehe voi” ere ramo ijehexa rei omboete va'e-rupi ereiko. Nerenhemongeta porãi voi nipo ra'e nde py'apy-py. Imboetepyrã-rupi ndereikói. Ani upéixa nde reko joavy teĩ avave-pe.

⁵ Tapejeapysaka porã kena xe nhe'ẽ-rehe, xe rembiayhu kwéry. Nhandejáry oiporavo meme iporiahu va'e kwéry-pe ojerovia porã hagwã ójehe. “Xe rayhu va'e-pe aiko arã huvixarã ramo” he'i. “Xe moirũ tee va'erã hikwái” he'i va'ekwe Nhandejáry. Ha'e he'i hagwe-rami ave ojapo meme.

⁶ Upéa-rehe napene mandu'avéi para'e. Napemboetéi ramo iporiahu va'e kwéry-pe, Nhandejáry reko-rami e'ỹ peiko íxupe. Ma'erã tipo. Napene mandu'avéiry imba'e reta va'e rekoha-rehe. Ha'e kwéry pende rereko asy rei voi. Pende jokwái rei rei. Pende reraha rei ave mburuvixa renda-py ojapo hagwã pende-rehe ojapose va'e. ⁷ Onhe'ẽ rei ave Nhandejáry Hesu Cristo-rehe. Inhe'ẽ rerovi-aha va'e-rehe onhe'ẽ vai ramo, Nhandejáry Hesu Cristo-rehe ae onhe'ẽ vai.

⁸ “Ne ndivegwa-pe ehayhu kena nde reko erehayhuha-rami ave”*

ohai uka va'ekwe Nhandejáry Nhande Ruvixa nhande rekorã-rehe. Erejapose ramo inhe'ẽ tekotevẽ erehayhu rei enterovéa-pe.

⁹ Penhomboete joavy avy ramo, pene rembiapo vai-ma voi. Upéa-rehe Nhandejáry nhe'ẽ erejapo e'ỹ ramo, ojekwaa-ma voi nde-rehe nde reko jejavyyha.

* 2:8 Lv 19.18

10 Oĩ heta Nhandejáry nhe'ẽ Moisés amyri remimombe'ukwe nhande rekorã. Upe mixĩ jepe ndo-japói va'e osẽ joty inhe'ẽ-gwi. Opyta osẽmba ete va'e-rami. “Osẽmba ete xe nhe'ẽ-gwi” he'i hese Nhandejáry. 11 Onhe'ẽ-py he'i va'ekwe “Ani eremenda menda reise teĩ ereiko-vy” he'i va'ekwe. “Ani ereporojuka teĩ” he'i ave va'ekwe onhe'ẽ-py. Aipo ramo Nhandejáry remimombe'ukwe rendugwi nomenda mendái teĩ oiko-vy va'e oporojuka ramo osẽ-ma hemimombe'ukwe-gwi. Hembiaipo vai joty.*

12-13 Aipo ramo nhamondo kena nhande resa nhane renonderã-rehe. Ogwahẽ arã peteĩ áry Nhandejáry nhande rereko reko hagwã nhane rembiaipo apokwe-rehe. Hesu remimbota-rupi e'ỹ joty jaiko ramo ndojohu porãi arã nhande-rehe. Hemimbota-rupi ae jaiko ramo ojohu porã arã nhande-rehe. Upéa-rehe ha'e-ta peẽ-my pende reko peheja kena ipogwy-py. Tapejoporiahuvereko rei kena enterove va'e ndive. Ndajaiporiahuverekói ramo nhande-rehe ndija'etí va'e-pe, Nhandejáry ave nanhande poriahuverekói ave arã. Jaiporiahuvereko ramo enterovéa-pe Nhandejáry ave nhande poriahuvereko ave va'erã. Ovy'a va'erã nhande-rehe ojohu ramo nhane rembiapokwe.

Nhandejáry-rehe jajerovia teeha rehegwa nhe'ẽ

14 Ndajarovái ramo nhande rekoha “Ajerovia-ma Hesu-rehe” ja'e ramo, ja'e rei. Upéixa ramo ndovaléi-ma voi nhande jeroviaha mo'ã, xe re'ýi kwéry.

* 2:11 Êx 20.13-14; Dt 5.17-18

15-16 Pene mandu'a kena iporiahu va'e-rehe. Nhane nhe'ẽ-py rei jahovasa ukase ramo, gwekorupi joty oiko iporiahu va'e. Oĩ ramo nhane pa'ũ-my Hesu reroviaha iporiahu va'e pene nhe'ẽ reirupi napeipytygwõi va'erã íxupe. “Nhandejáry tande rovasa katu nde ao repyrã ereheka-vy” peje rei íxupe. “Nhandejáry tane mbopy'agwapy katu ne rembi'u repyrã ereheka hagwã” peje rei ave íxupe. Pene nhe'ẽ-py rei pehovasa ukase mo'ã Nhandejáry-pe. Iporiahu joty va'erã voi. ¹⁷ Upéixa ave nhane rembiapo porã e'ỹ reheve “Ajerovia-ma Hesu-rehe” ja'e ramo, ja'e rei ójehe. Nhande reko tujakwe-rupi joty jaiko.

¹⁸ Oĩ para'e pene pa'ũ-my gwĩ xe remimombe'u ombojevuse va'e: “Ndaha'éi peteixa nhande reko nhande Nhandejáry ndive jaiko porã va'e kwéry” he'i rei va'erã. “Oĩ hese ojerovia tee va'e. Oĩ ave hembiaapo porã rei va'e” he'i rei va'erã. “Mokõive ombovy'a va'erã Nhandejáry-pe” he'i rei va'erã nhande reko-rehe. “Xe, xe rembiapo porã-rehe ambovy'a Nhandejáry-pe. Nde ae, Ajerovia-ma Hesu-rehe ere-gwi nde ave erembovy'a íxupe. Ndaha'éi peteixa nhande reko nhambovy'a hagwã íxupe” he'i rei arã nhande reko-rehe.

Aipo peje ramo, aipo ramo tanhemonhe'ẽ xe peẽ-my. Mba'eixa-rami po ereiko arã Hesu reroviaha ramo ne rembiapo porã e'ỹ reheve? Mba'eixa-rami po ereikwaa arã nde ae nde jeroviaha? Xe ae xe rembiapo porã-rupi aikwaa uka enterove-pe Hesu-rehe ajeroviamaha. Iporã voi nhande reko nhambojoja nhane nhe'ẽ ndive.

¹⁹ “Peteĩ anho Tupã Nhandejáry” peje nipo ra'e. Upéa peje ramo anhetegwa voi ne nhe'ẽ. Upéa

mante ere ramo ae ne'írã ererovia porã-ma íxupe. Anháy kwéry upéixa ave he'i hese. Onheresende e'ỹ hagwã jepe íkyhyje-ma íxugwi.

²⁰ Pende tavy vyteri nipo ra'e. Napene mandu'avéi-ma nipo ra'e hekoha porã e'ỹ reheve oiko jave he'i ramo “Arovia-ma Hesu” ndovaléi voi ijeroviaha. Upéa nhe'ẽ pemokanhy-ma nipo ra'e pendejéhegwi.

²¹ Upéixa-gwi apomomandu'a jevy-ma Abraão amyri rekokwe rehegwa nhe'ẽ-rehe. Gwekoha porã reheve ojerovia va'ekwe Nhandejáry-rehe hemimbota ojapo-vy. Ome'ẽ hagwã Nhandejáry-pe ojuka-ta mo'ã va'ekwe gwa'yry Isaque-pe. Nhandejáry omboete-vy hemimbota ojapo-vy, ojuka-tama ramo Nhandejáry he'i “Ojerovia tee nipo ra'e xe-rehe. Xe remimbota ojapo hagwã nahakate'ỹi gwa'yry-rehe. Oiko xe nhe'ẽ-rupi. Ipy'a potĩ-ma Abraão” hei hese.* ²² Ojerovia tee hese oiko-vy-gwi Nhandejáry remimbota ete ojapo va'ekwe oiko-vy Abraão. Ohexa uka ijeroviaha gwembiapo porã-rupi. ²³ Upe rire Nhandejáry he'i kwatia-rehe onhe'ẽ-py: “Abraão ojerovia Nhandejáry-rehe. Ojerovia tee ójehe-gwi, Ipy'a potĩ-ma, he'i hese Nhandejáry.” “Xe irũ tee-ma voi Abraão” he'i ave hese.*

²⁴ Upéa-rehe nhane mandu'a ramo jaikwaa arã ave: Ojerovia rei hese va'e nombovy'ái Nhandejáry-pe. Ohexa porãse ave nhande rekoha nhande-rehe Nhandejáry “Ipy'a potĩ-ma” he'i hagwã nhande-rehe.

* **2:21** Gn 22.1-14 * **2:23** Gn 15.6

25 Upéixa voi ave Raabe amyri Nhandejáry reroviaha-rupi hembaliapo porã va'ekwe. Kunha ikwimba'ese va'e jepe upe hembaliapo porã-rehe “Ipy'a potĩ” he'i joty va'ekwe hese Nhandejáry. Josué amyri remimondo va'e-pe Raabe omogwahẽ porã va'ekwe gwóga-py. Ojaho'i íxupe imonhemi haggwã. Tape ambue-rupi omondo ijukaharãgwegwi iresende-vy. Upe hembaliapo porã-rehe Nhandejáry he'i hese “Ipy'a potĩ-ma” he'i hese.*

26 “Hesu-pe arovia-ma” ja'e ramo nhane rembiapo porã e'ỹ reheve, hetekwe ndovaleveiha-rami ave ndovaléi nhande jeroviaha.

3

Nhande juru ipu'aka nhande-rehe

1 “Xe ave, amombe'use Nhandejáry nhe'ẽ poromo'aranduha-rami” ere ramo, pejeapysaka kóa xe nhe'ẽ-rehe, xe re'ýi kwéry. Ogwahẽ arã nhande óra nhane rembiapokwe-rehe nhane monhe'ẽ haggwã Nhandejáry. Ore oroporomo'arandu va'ekwe-pe ore rereko asyve va'erã Nhandejáry ore rembiapo vaikwe-rehe. Upéa-gwi ha'e-ta peẽ-my iporãve ndahetái pene pa'ũ mygwa oiko inhe'ẽ poromo'aranduhaty.

2 Nhande kwéry, enterove, nanhane arandúi voi. Jajejavy javy voíte jaiko-vy. Nhande juru nhane mbojajavy rei ave. Ha nanhanhe'ẽ reíry ramo mba'eve-rehe ndajajejavýi arã ra'e. Upéixa ramo ndajajejavýi arã ra'e, nhande pu'aka tee arã ra'e nhandéjehe.

* 2:25 Js 2.1-21

³ Pene mandu'a porã kena. Kavaju juru-py nhamoĩ imbogwataharã. Mixĩ jepe ogwerogwata porã ojáry-pe kavaju. Ijáry oipota ha-rupi oho joty kavaju.

⁴ Kanoagwasu tuvixa vixa va'e-rehe pene mandu'a ave. Imbogwataha mixĩ jepe ogwerova joty kanoagwasu ijáry-pe. Imbogwataha-rehe imbogwatase ha-rupi, ogweraha joty ojáry-pe. Yvytu hatã vai-rupi jepe oho joty.

⁵ Ha'e ramigwa voi nhande juru. Nhande rete rehegwa mixĩ voi nhande juru. Mixĩ ramo jepe ipu'aka tee joty heta mba'e-rehe.

Nhane mandu'a kena tata-rehe ave. Mixĩmi oĩ ramo hesa'imi ramo jepe ojepota joty. Hendy-ma oho-vy. Nande pu'akavéi-ma hese. Ka'agwygwasu jepe ohapypa voi oho-vy. Tuvixa va'ekwe jepe ohapypa voi.

⁶ Upéixa ete nhane nhe'ẽ ojepyso oho-vy. Tata-rami voi anháy rembiporu-rami nhande juru. Nhanhe'ẽ hetave ramo nhande reity vaive ive oho-vy nhande juru. Nhande rapypa va'erã nhande juru.

⁷ Jaipota ramo nhande pu'aka opaixagwa mymba kwéry-rehe nhamománsa hagwã. Ka'agwy rupigwa mymba jepe, mymba oveve va'e jepe, osyryry va'e jepe, ygwasu rupigwa jepe nhande pu'aka voi hese.

⁸ Nhande juru-rehe ae avave ndaipu'akái. Nda-jajoko kwaái nhande juru. Nanhande rereko kirirĩ kwaái nhande juru. Nanhanhe'êséi ramo jepe nhanhe'ẽ voi joty. Jaiporu rei nhande juru. Mbóí nhande su'u va'e-rami nhande juru nhande mbohasa asy va'erã.

⁹ Jaiporu nhande juru nhamboete hagwã Nhandejáry-pe. Ha upe rire katu nhande'ẽ vai nhande rapixa-rehe. Gweko-rami nhane moingo va'ekwe Nhandejáry. Aipo ramo, nhande'ẽ rei ramo nhande rapixa-rehe, Nhandejáry rekoharami hemimoingo va'ekwe-rehe nhande'ẽ rei ave. Upe va'e naiporã voi.

¹⁰ Upéixa ramo peteĩ nhande juru-gwi osẽ nhe'ẽ vai nhe'ẽ porã ave. Omboete joavy onhe'ẽ vai ndive. Niporã upéixa nhande rekoha, xe re'ýi kwéry.

¹¹ Ygwa-gwi peteĩxa osẽ y. Y he'ẽ va'e osẽ ramo ndikatúi osẽ y iro va'e íxugwi. Peteĩ ygwa-gwi peteĩxa meme osẽ. Nhande juru ae ndaha'éiry upeixagwa. Osẽ jopara nhane nhe'ẽ.

¹² Figo máta-gwi noséiry azeitona oliveira'a. Uva máta-gwi ndajaipe'ái figo. Upéixa ave peteĩ ygwa-gwi nanhanohẽ mo'ãi he'ẽ va'e, y iro va'e ndive. Upeixagwa e'ỹ nhande juru. Naiporã voi upéixa nhande reko, xe re'ýi kwéry.

*Arandu Nhandejáry remime'ẽ rehegwa nhe'ẽ
(1 Co 2.6-7)*

¹³ Tekotevẽ nhande reko porã reheve jaiko, xe re'ýi kwéry. Oĩ ramo pene pa'ũ-my inharandu porã va'e ombojekwaa va'erã ójehe gwekoha porãha. Hexaha e'ỹ jepe onhemboete e'ỹ reheve jepe inharandu porã-gwi gweko kirirĩ reheve ojapo arã gwembiapo porãrei.

¹⁴ Nhande py'a-py nhandejéupe gwarã mate jaipota meme ramo, nhande rapixa ogwereco va'e-rehe nhapena rei rei ramo, nhandemonhemoyrõ ramo, "Xe arandu porã-ma xe" ja'e rei

mo'ã nhandéjehe. Ani upéixa teĩ nhande apu nhandéjehe, xe re'yí kwéry.

¹⁵ Aipo ramo jaiko ramo, nhane arandu vérami mo'ã nhandejéupe. Nhandejáry nome'ëi upeix-agwa arandu nhande-vy. Nhane akã-gwi rei upe va'e. Teko rei-gwi ae upe va'e ave, anháy reko ae upe va'e.

¹⁶ Nhande rapixa ogwereco va'e-rehe nhapena rei rei ramo, nhandejéupe gwarã jaipota eterei ramo, ndajajohúi ramo, nanhande py'agwapyvéi va'erã. Jaikwaa e'ỹ reheve nhande ayvupa rei arã ojóehe. Nanhomonhe'ë mbojevvy jevvy rei va'erã. Nanhande reko jojái va'erã onhondive. Opáixagwa mba'e vai ave jajapo arã nhane pa'ũ-rupi.

¹⁷ Nhandejáry remimombe'u-rupi ae nhane arandu ramo nanhane rembiapo vaivéi-ma va'erã. Nhande py'agwapy va'erã peteixa onhondive. Nhande reko kirirĩ reheve jajogwereco va'erã. Nanhane'ë asýi arã ojóupe. Jahexakwaa va'erã nhande rapixa-pe hemikotevë nhame'ë-vy. Nanhane rakate'ỹi va'erã mba'eve-rehe. Nhane rembiapo porã porã rei va'erã ojóupe.

¹⁸ Nhande py'agwapy reheve jaiko ramo, ija'e'ỹ va'e ojóehe nhambojoja porã jevvy va'erã imbopy'agwapy-vy onhondive. Temitýgwe járy oha'arõ ojaty va'ekwe hi'a hagwã. Upéixa ave nhaha'arõ jaiko-vy nhande py'agwapy reheve Nhandejáry rekoha tee-rupi jaiko hagwã.

4

Yvypóry remimbota rehegwa nhe'ë

1 Niporãi voi pende rekoha. Penhonhe'ẽ mbojevvy jevvy nipo ra'e peiko-vy onhondive. A'e'ỹ rei nipo ra'e pereko ojõehe. Ma'erã-gwi upéixa peiko? Ndéjehe rei mante nipo erenhemongeta ngeta ra'e nde py'apy-py. Ne remimbota ndejéupe gwarã-rehe mante nipo ne mandu'a ra'e. Upéixa-gwi peẽ ojoekoha-rehe napende a'éiry.

2 Ne mba'e porãrã ndererekói va'e-rehe mate nipo ne mandu'a meme ra'e. Nde reko porãverã mo'ã-rehe peiko rei-vy. Ndererekói-gwi ereporojukase mo'ã nipo ra'e ne rembijukakwe mba'ekwe erereko hagwã mo'ã ne ma'erã. Imba'e ndererekói-gwi nipo erenhe'ẽ mbojevvy jevvy ne a'e'ỹ-vy nde rapixa-rehe ra'e. Ne remimbota nderehupityi nipo ra'e Nhandejáry-pe nderejerurúi-gwi ra'e.

3 Ne remimbotarã-rehe erejerure ramo Nhandejáry-pe, nome'ẽi nde-vy nde-vy gwarã. Nome'ẽi pono ne rembiapo vairã upe erejapose va'e ereiporu ramo. Ndaha'úi Nhandejáry rekoharami ereiko hagwã ereipota upe ne rembijerure. Ne akã-gwi rei ereikotevẽ e'ỹ reheve ereipota upe va'e. Nde rory rei hagwã mo'ã ne mba'erã ereipota rei. Upéixa-gwi nome'ẽ mo'ãi nde-vy ne rembijerurekwe.

4 Nhandejáry-gwi katu erejere jere rei nipo ra'e. Nane mandu'avéi-ma nipo ra'e kóa-rehe: Nhamoirũ meme ramo teko rei va'e-pe nanhande a'úi ave Nhandejáry-rehe. Upe va'e nhe'ẽ okanhy-ma para'e ndéhegwi. Upéixa-gwi eremoirũse meme ramo Nhandejáry-rehe ija'e'ỹ va'e, nde ave nande a'úi va'erã Nhandejáry-rehe.

⁵ Nhandejáry nhe'ẽ ojehai va'ekwe nhande-vy nhahendu hagwã he'i va'ekwe nhande-vy:

“Nhandejáry omoĩ-ma nhande py'apy-py Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. Hakate'ỹ voi nhande-rehe Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. Ha'e oikwaa ukase va'e-rehe oipota nhane mandu'a meme nhandemongeta-vy, hemimbota anho mante jajapo hagwã. Hakate'ỹ voi nhande-rehe Nhe'ẽ Marangatu tee va'e.”*

Upe va'e nhe'ẽ ojehai rei ra'e peẽ-my gwarãgwe voi nipo ra'e.

⁶ Hembaliapo porã meme nhande-vy Nhandejáry nhane pytygwõ tygwõ voi. Upéa-rehe oĩ ave inhe'ẽ kwatia-rehe ohai va'ekwe:

“Nhandejáry ombojevvy va'erã onhembotuvix-amba'e ukase va'e. Onhembotuvixase e'ỹ oiko va'e-pe ae ohexakwaa porã rei Nhandejáry”*

he'i va'ekwe Nhandejáry ohai uka-vy.

⁷ Aipo ramo penhemoĩ katu Nhandejáry yke-rehe. “Ndaikoséi voi xe anhaygwasu nhe'ẽ-rupi” peje kena. Upéixa ere ramo opoi arã ndéhegwi anhaygwasu.

⁸ Enheme'ẽ katu Nhandejáry-pe iyyke rehegwarã. Ome'ẽ arã nde-vy ne arandurã. Ha'e ho'arandu-rupi nde rereko. Ha'e nde yke-rehe onhemoĩ va'erã. Epoi katu ne rembiapo vaisehagwi. Ha nde, nde rekoha porã ra'anga va'e erova katu nde rekoha. Enhemongeta ngeta Nhandejáry remimbota-rehe mate ponove erejere jere ereiko-vy Íxugwi.

* 4:5 Êx 20.1,5; 1 Co 6.19 * 4:6 Pv 3.34

⁹ Nde reko vai eterei-gwi enhemboasy kena. Nde rekoha vaikwe-rehe ejahe'o ave. Anive ne rembiapo vai reheve erepuka puka teĩ ereiko-vy. Erejahe'o rei-vy hese eiko katu. Anive erevy'a teĩ ne rembiapo vaikwe-rehe. Erenhemboasy-vy eiko katu nde rekoha vaikwe-rehe.

¹⁰ Penhembohekogwypyve Nhandejáry-pe “Xe pytygwõ katu, xe Járy. Xe arandu e'ỹ ramo ndaxe pu'akáiry xéjehe. Ndaiko kwaái nde reko-rupi” peje kena Nhandejáry-pe pene moingo hagwã tekoha porã-rupi. Ha'e pene pytygwõ va'erã pende rovasa porã va'erã.

Ani erenhe'ẽ rei rei nde rapixa-rehe

(Mt 7.1-5; Lc 6.37-38; Rm 2.1-3; 14.1-4,10; 1 Co 4.5)

¹¹ Ani penhe'ẽ rei rei ojóehe xe re'ýi kwéry. Nhande rapixa-rehe nhanhe'ẽ rei rei ramo nhanhe'ẽ rei ave Nhandejáry nhe'ẽ-rehe. Moisés amyri remimombe'ukwe judeu re'ýi rekoharã-rehe nhanhe'ẽ rei ave. Nhande rapixa jajohu vai ramo, “Ivai” ja'e hese anho mo'ã. Nhandejáry nhe'ẽ Moisés amyri rembihaikwe-rehe ave aipo ja'e ave. Upéixa ramo ndajaikovéi Moisés amyri rembihaikwe pogwy-py. Nhande ae nhandemoĩ rei jajohu hagwã hembihaike-rehe.

¹² Nhandejáry peteĩ va'e anho oiko omombe'u hagwã mba'eixagwa nhande reko jaiko porã hagwã ondive. Peteĩ anho nhande reko johu kwaa va'e. Ha'e anho nhane resende kwaa va'e. Ha'e anho nhane hundi kwaa ave. Ndaijáiry erejohu vai nde rapixa rembiapokwe. “Eresẽ-ma Nhandejáry remimombe'ukwe-gwi” ani ere teĩ íxupe.

Ko'ẽ ramogwarã-rehe ndajaikwaái mba'eve

¹³ Pejeapysaka porã katu ko xe nhe'ẽ-rehe. “Jaha katu mombyry upe tetã ambue-py” peje nipo ra'e ojóupe. “Ãy jaha” “Ko'ẽ ramo jaha” peje nipo ra'e ojóupe peiko-vy ra'e. “Nhamba'apo-ta upe-py. Nhande are-ta peteĩ mba'e agwyje-rupi upe-py nhamba'apo-vy. Upe rire ae jaju jevy va'erã” peje nipo ra'e ojóupe. Upéixa pene nhe'ẽ ramo pejeapysaka katu ko xe nhe'ẽ-rehe.

¹⁴ Mbava'e tipo peikwaa peẽ ko'ẽ ramo ojehu va'erã. Mba'eve. Ndapeikwaáiry pende rekoverã-rehe. Hatatĩ otimbo va'e-rami voi nhande rekoha. Sapy'ami anho jahexa, okanhymba jevy-ma. Upéixa ave nhande reko. Nhande are aréi ko yvy-py. Sapy'a nhamano jevy va'erã. Avave ndoikwaái nhande óra nhamano hagwã.

¹⁵ Upe va'e-rehe iporãve peteĩ teĩ peje “Nhandejáry oipota ramo ajapo-ta upéixa” peje. ¹⁶ “Ko'ẽ ramo aha-ta upe-py” “Ko'ẽ ramo ajapo-ta upe va'e” ere nde rekorã-rehe erevy'a-vy. Upéixa ere ramo, “Xe remimbota-rupi aiko” ere nipo ra'e. “Nhandejáry remimbota-rupi aikose” nderéiry ndéjehe. Upéixa pene nhe'ẽ rei.

¹⁷ Nhandejáry nhe'ẽ nhahendu rire hemimombe'u-rupi ae tekotevẽ jaiko. “Iporã” ja'e-ma ramo hese tekotevẽ jaiko inhe'ẽ-rupi. Hemimombe'u e'ỹ jajapo ramo “Ojere xe nhe'ẽ-gwi” he'i va'erã nhande-rehe. “Ojevavy-ma xe-vy” he'i va'erã nhande-rehe Nhandejáry.

*Imba'e reta va'e pegwarã nhe'ẽ
(Lc 12.15-21; 1 Tm 6.7-10)*

¹ Peẽ, pene mba'e reta reta va'e kwéry, pe-jeapysaka porã kena xe nhe'ẽ-rehe. ãy pene mba'e reta ramo jepe pehasa asy joty arã peẽ. Upéa-rehe penhemboasy mani pejahe'o kena.

² Pene mba'ekwe itujupa-ma va'erã. Pende ao porãgwe osoropa va'ekwe raso ho'u-ma va'erã. Ndahyvera porãvéi-ma pene mba'ekwe. ³ Pene mba'e hepy va'e pende ouro, pende plata ave havẽmba-ma va'erã. Pereko rei-ma pene mba'e reta. Ndovalevéi-ma pene mba'e. “Omba'e reta-rehe hakate'ỹ rei nipo ra'e. Ndovaléi voi” he'i arã pende-rehe pende rexaháry. “Omono'õ no'õ rei nipo omba'e reta gwekoha porãrã mo'ã hagwã ra'e ojéupe gwarã. Hakate'ỹ te'ỹ rei nipo ra'e” he'i va'erã pene mombe'u-vy. Pene rembiapo vai-gwi, tata-py okái va'e-rami erehasa asy va'erã. Pemono'õ rei peẽ-my gwarã. Nhandejáry ae ohexa tee voi. “Ivai eterei ne rembiapokwe” he'i va'erã peẽ-my.

⁴ Pende kokwe-py omba'apo va'e-pe ndapepaga porãiry. Pereko asy eterei pene rembigwái-pe. Upéa pene rembiapo vaikwe-rehe ha'e kwéry pene mombe'u-ma Nhandejáry-pe. “Ore rerekoha ore mbohasa asy asy” he'i-ma Nhandejáry-pe pende-rehe. “Onhembigwái vai ore-rehe. Omono'õ ojéupe gwarã ha nome'ẽ mo'ãi ore rembiapo repy ore-vy” he'i pene mombe'u-vy Nhandejáry-pe. Ojeporiahuvereko uka Nhandejáry-pe pene rembigwái kwéry: “Ore repy katu ore mbohasa asyhare-pe. Embohasa asy jevy

íxupe” he’i ave Nhandejáry-pe. Ha Nhandejáry yváy pygwa, nhande ruvíxagwasu ipu’aka tee va’e ohendu-ma upe pene rembigwái nhe’ẽ. Oiporiahuvereko-ma íxupe kwéry.

⁵ Ko yvy ári peiko jave pevy’a pene mba’e-rehe. Pejapose va’e rei pejapo. Pejogwase va’e pejogwa ave. Opaixagwa rei pereko yvy arigwa peiko va’e. Pekaru porã porã penhemongyra rei peiko-vy. Heta rei pene rembi’u. Pejapose va’e rei pejapo. Upéa-rehe Nhandejáry pene mondo-ta pende rereko asy hagwã-py pene rembiapo vaikwe-rehe. Ma’e mymba vérami ijáry omongaru va’e peẽ ave pene mongyra pende juka uka hagwã.

⁶ Hembaliapo vai e’ỹ va’e-pe “Ne rembiapo vai eterei” peje rei va’ekwe. Pejuka rei va’ekwe ave hembaliapo vai e’ỹ va’e-pe. Ndaipu’akái mba’eve ojapo hagwã pende-rehe jave pejuka íxupe.

Nhande kwerái e’ỹ reheve nhaha’arõ Nhandejáry-pe jaiko-vy

⁷ Upe va’e-gwi, xe re’ýi kwéry, Hesu reroviaha, pende reko pyatã joty katu pekirirĩ-vy peiko pende rereko asy ramo jepe. Peiko marangatu katu pende rereko asyha-pe. Nhandejáry Hesu ou jevyha áry-rehe peha’arõ katu. Ani pende kwerái teĩ ha’arõ-vy. Kokwe-py nhanhemitỹ ramo nhaha’arõ va’e-rami nhaha’arõ katu Nhandejáry-pe. Nhaha’arõ ama nhanhemitỹ hagwã. Oky rire katu jajaty henhói hagwã. Oky jevy ramo, nhaha’arõ íxupe ombohi’a porã hagwã. Oky hagwã nhaha’arõ kwaa joty.

⁸ Upéixa ave ani pende kwerái teĩ ha’arõ-vy Nhandejáry Hesu ou jevy hagwã-rehe. Agwĩ-ma

ou jevy hagwã óra. Upéa-rehe peha'arõ porã kena peiko-vy.

⁹ Ani pejoheko mombe'u mbe'u teĩ, xe re'ýi kwéry. “Hekoha vai ko” ani peje teĩ pende rapixa-rehe. “Ne rembiapo vai va'e ko nde” ani ave peje rei teĩ íxupe ani hagwã Nhandejáry he'i nde-vy “Nde rekoha vai voi ko nde” he'i nde-vy. Agwĩma ogwahẽ hagwã óra. Ha'e anho mate omombe'u kwaa nhane rembiapokwe-rehe.

¹⁰ Pene mandu'a kena myamyri rekokwe-rehe, Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'etykwe rekokwe-rehe. Yma va'ekwe ha'e kwéry Nhandejáry pogwy-rupi omombe'u mbe'u va'ekwe inhe'ẽ. Inhe'ẽ-gwi ndojereséi-gwi ohasa asy ramo jepe, omombe'u mbe'u joty va'ekwe inhe'ẽ. Nonhe'ei joty ombohasa asyhare-pe. Upéixa nahembiapo vaíry ha'e kwéry. Ha peẽ katu pehasa asy jave, pene mandu'a kena myamyri rekokwe-rehe. Ha'e-rami peiko porã kena, xe re'ýi kwéry. Ani pene rembiapo vai teĩ pene nhe'ẽ-rupi.

¹¹ Upe myamyri kwéry-rehe ja'e “Ovy'a voi Nhandejáry nhe'ẽ mombe'uhatygwe. Ohasa asy jepe omombe'u joty inhe'ẽ. Ogwerovia kwaa araka'e Nhandejáry-pe” ja'e hese. Pene mandu'a kena Jó amyri-rehe. Ha'e ojerovia voi va'ekwe Nhandejáry-rehe. Ohasa asy asy jepe, heko pyatã joty oiko-vy. Ojerovia tee joty va'ekwe Nhandejáry-rehe pono inhe'ẽ-gwi ojere gwembiapo vairã apo-vy. Pene mandu'a kena. Oiporiahuvereco joty ave Jó-pe Nhandejáry. Upéi ombopyahupa jevy íxupe imba'e retave hagwã. Upéixa voi Nhandejáry

iporã porã voi nhande-vy. Oiporiahuvereko va'e Nhandejáry.*

12 Pejeapysaka porã kena xe re'ýi kwéry. Ani ereiporu ambue va'e réry erembojerovia uka hagwã ne renduha-pe ne nhe'ẽ-rehe. Ani ereiporu yváy, yvy réry ave ne renduha kwéry ogwerovia hagwã ne nhe'ẽ. “Ajapo-ta” ere ramo, ejapo katu. Nderejaposéi ramo “Ndajapo mo'ãi” ere katu. Ani nde apu rei teĩ. Anhetegwa mate pemombe'u katu. Upéixa nde reko pyatã ramo ne nhe'ẽ rei jepe ogwerovia arã ne renduha. Ha nane mbohasa asýi va'erã Nhandejáry.*

13 Pehasa asy ramo pemondo pene nhe'ẽ Nhandejáry-pe. Pevy'a ramo, peporahéi katu Nhandejáry-pe pemboete-vy.

14 Nde rasy ramo, erehenói uka katu Hesu reroviaha rerekwa-pe ou hagwã nde rexa. Ou rire, ojerure va'erã Nhandejáry-pe ne mbogwera hagwã. Omoĩ arã mixĩ nhandy ne akã-rehe a-rami he'i-vy: “Nhandejáry Hesu réry-py amoĩ-ta ne akã-rehe ko nhandy” he'i arã nde-vy.

15 Upéixa he'i ramo, ombogwera va'erã hasy va'e-pe Hesu ójehe ojerovia-gwi. Hesu omopu'ã jevy va'erã íxupe. Ha oĩ ramo hembiapo vaikwe, omboyke va'erã íxugwi oresende hagwã.

16 Upéa-gwi iporã nhande Hesu reroviaha va'e nhandemombe'u katu ojóupe jajevy hagwe “Amboasy-ma xe rembiapo vaikwe” ja'e ojóupe nhandemombe'u-vy. Nhandejáry-pe ave nhandemombe'u nhane mboasyha. Tajajerure

* 5:11 Jó 1.21-22; 2.10; 42.10,12; Sl 103.8 * 5:12 Mt 5.34-37

kena nhandéjehe nhane mbogwera hagwã Nhandejáry. Opy'a ete gwive ojerure va'e-pe ohexa uka opu'akaha Nhandejáry hembijerure ome'ẽ-vy.

¹⁷ Ymagware Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'etykwe, Elias amyri oiko va'ekwe. Nhande-rami oiko va'ekwe voi Elias. Yma va'ekwe omondo mondo onhe'ẽ Nhandejáry-pe “Anive eremongy ore-vy” he'i ojerure-vy. Ha ndokyvúi va'ekwe íxupe kwéry. Hembijerurekwe ojapo va'ekwe íxupe Nhandejáry. Inhe'ẽ rendu-vy omongy po'o-ma íxupe. Are-ma voi oky po'o tee-ma. Mbohapy ro'y haimete jevy ogwahẽ outro ro'y-py ohasa va'ekwe oky e'ỹ reheve.

¹⁸ Upe rire ae-ma Elias amyri ombojeupi jevy onhe'ẽ Nhandejáry-pe oky jevy hagwã-rehe. “Xe Járy” he'i “emongy jevy katu ore-vy” he'i Tupã Nhandejáry-pe ojerure-vy. Inhe'ẽ ohendu-gwi Nhandejáry omongy jevy íxupe kwéry. Oky porã jevy-ma íxupe kwéry. Henhói porã jevy-ma va'ekwe temitýgwe. Elias amyri rekokwe-rami peiko katu. Pende py'a ete gwive pembojeupi pene nhe'ẽ Nhandejáry-pe pene mbaraete-vy. Perovia íxupe pene rembijerure ra'arõ-vy.

¹⁹ Xe re'ýi kwéry, Hesu reroviaha va'e, oĩ para'e pene pa'ũ-my Nhandejáry rape porã-gwi ojere jere va'e. Penhemonhe'ẽ katu íxupe kwéry ogwero va hagwã gwekoha onhembohekoha porã jevy hagwã.

²⁰ Pene mandu'a kena Nhandejáry rape-gwi ojere va'e-rehe. Jarojevy ramo íxupe hekoha porã hagwã-rupi jevy oiko hagwã, oheja hagwã gweko vaikwe oiko porã jevy hagwã Nhandejáry ndive,

nharesende íxupe. Nhandejáry nomondói va'erã íxupe ohasa asy hagwã-py. Omboyke va'erã íxugwi hembiaapo vaikwe. Heta heta hembiaapo vaikwe jepe omboykepa joty va'erã íxugwi.

Nhandejáry Nhe'ẽ
New Testament in Kaiwá (BR:kgk:Kaiwá)

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaiwá

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaiwá

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
7ba4d793-0e4f-5efd-8f91-509f2a6d9f6a